

VERBODEN VERSMAAD VERBRAND VERGUISD VERGETEN NIEUWSBRIEF

NIEUWSBRIEF KRITISCHE KLASSIEKEN • NUMMER 8 • DECEMBER 2013

Memoires van een revolutionair nu uit!

Met vereende krachten hebben Kelderuitgeverij en Uitgeverij Schokland de heruitgave van Peter Kropotkins *Memoires van een revolutionair* ter hand genomen. De *Memoires* zijn nu verschenen in een geannoteerde uitgave, als zesde deel van de Kritische Klassieken.

Peter Kropotkin (1842-1921) is een van de belangrijkste en bekendste figuren van het 19^e-eeuwse anarchisme.

Kropotkin werd geboren in een oude adellijke Russische familie. Hij was als kind page bij de tsaar, volgde een militaire opleiding en verrichtte wetenschappelijke arbeid als

“De *Memoires van een revolutionair* lezen prettig. Van het begin af aan is duidelijk dat Peter Kropotkin de dingen mooi kan verwoorden en een goed psychologisch inzicht heeft. Ze geven je niet alleen een inkijkje in het doen en laten van Kropotkin de revolutionair en wetenschapper, maar in ook het leven van die tijd.”

Pieter Feller op www.boekenbijlage.nl

geoloog. Hij wendde zich af van zijn bevoorrechte milieu en werd daadwerkelijk als revolutionair actief. Na zijn arrestatie wist hij op spectaculaire wijze te ontsnappen uit de beruchte Petrus- en Paulusvesting en ging in ballingschap in Zwitserland, Frankrijk en uiteindelijk Engeland. Daar leefde hij als propagandist en legde met zijn pamfletten en artikelen een wetenschappelijke basis onder het anarchisme. Kropotkin leek in niets op de karikaturale ‘bommengooiende’ anarchist, maar was een opvallend zachtvaardige en in-

nemende man, die gewaardeerd en gerespecteerd werd door de Europese culturele elite van zijn tijd.

Zijn invloedrijkste boek is *Wederzijdse Hulp*, waarin hij in aanvulling op Darwins evolutietheorie en diens notie van de ‘survival of the fittest’ erop wees dat juist onderlinge samenwerking bij dieren — maar ook in de maatschappij — leiden tot betere overlevingskansen. Dit vormt de grondslag voor zijn theorie van de wederzijdse hulp, ofwel een samenwerkingseconomie.

Memoires van een revolutionair is Kropotkins bekendste boek en één van de klassieken van de revolutionaire literatuur.

In het nawoord gaat Peter Blom, directievoorzitter van Triodos Bank in op de hedendaagse betekenis van Kropotkin en zijn ideeën over wederzijdse hulp.

KRITISCHE KLASSIEKEN 6

PETER KROPOTKIN
Memoires van een revolutionair
Memoires 1842-1886

442 pagina's
ISBN 978 90 816628 4 0
Gebonden met stofomslag • € 26,90

Met een nawoord van Peter Blom

Versijnt in samenwerking met Kelder Uitgeverij

KRITISCHE KLASSIEKEN
SCHOKLAND

Uitgeverij Schokland
Dorpsstraat 27 • 3732 HG De Bilt
info@kritischeklassieken.nl
www.kritischeklassieken.nl

“Toller beschrijft alles hautnah, bevlogen en met veel historische details. *Een jeugd in Duitsland* is een document van een gepassioneerd revolutionair die in krachtige beelden zijn eigen leven en de Europese geschiedenis tot leven wekt.”

Jerker Spits in *De Groene Amsterdammer*

“Tollers beschrijving van zijn frontervaringen behoren zonder twijfel tot de meest aangrijpende op dit gebied.”

Huub Bartman op www.literairnederland.nl

“Ik ken weinig herinnering die zo tot onder de huid gaan.”

Prof. H.W. von der Dunk

Een gruwelijk wonder van een boek

Roderick Six over Elio Vittorini's *Mens of niet* in *Knack*

Sinds hij tot het Milanese verzet is toegetreden, heeft hij geen naam meer. N-2, zo wordt hij aangeduid, de uitgedunde mens die een groepje partizanen leidt, de schim die aanslagen plant op de fascist en nazi die zijn stad bezet hebben. Door de straten waart zijn nemesi, Zwarte Hond, rond. Ooit zullen ze elkaar ontmoeten; twee noodlottige vijanden die tegenover elkaar zullen staan, wapens getrokken, klaar om te sterven. Maar nu nog niet. Eerst neemt N-2 samen met zijn kameraden, die luisteren naar haast mythische namen als Zoon Gods, Horatio, Metastasio en Helleboot, een aantal Duitse zwijnen te grazen. Vanzelfsprekend - Mars eist zijn offers - blijven hun verzetsdaden niet onbestraft. Volgens een zwarte stelregel - voor elke dode Duitser sterven tien anderen - worden een hoop gevangenen in de straat gefusilleerd. Wanneer N-2 tijdens een wraakactie herkend wordt en er een prijs op zijn hoofd wordt gezet, moet hij zich noodgedwongen

schuilen op een kamer. Gelaten wacht hij de komst van Zwarte Hond af. Tussendoor, in cursief gedrukte hoofdstukken, wordt hij door de schrijver bezocht. Die probeert hem mee te lokken naar zijn kindertijd, naar zijn oudste herinneringen. Maar N-2 wil niet mee, weigert koppig aan het verleden te denken. Alleen de toekomst, de bevrijding is van tel. De schrijver weekt desondanks wat ijle flarden los. En niet alleen de schrijver bezoekt hem. Ook de jonge Lorena biedt hem haar lichaam aan. N-2 aanvaardt, hoewel bij met zijn gedachten bij Berta is, een oude liefde die hij, samen met zijn naam, moest achterlaten toen hij zich aansloot bij het verzet.

Mens of niet - het klinkt als een vraag, maar Elio Vittorini verkiest de vaagheid: niemand weet goed waarom er gevochten wordt, of ze wel de juiste strijd voeren, of er een einde komt aan het bloedvergieten. Zelfs zijn per-

sonages lijken meer op verdoemde spoken, rondwalend in een aards vagevuur. Alleen wanneer ze moorden en folteren, krijgen ze iets meer vlees aan de botten, alsof enkel de dood hen nog bestaansrecht verschaft. Vittorini laat hen tussen de actie banale conversaties voeren over Chinese films en de smaak van kaas maar niemand begrijpt elkaar: vragen worden teruggekaatst en eindeloos herhaald zonder echt antwoord. Dat werkt ook in op de lezer: woorden worden herleid tot wanhoopskreten en je begint je af te vragen of ze wel naar een werkelijkheid verwijzen, of woorden überhaupt wel iets verpletterends als oorlog kunnen vatten.

Dit is zoveel meer dan een verzetsroman. *Mens of niet* leest soms als een toneelstuk van Beckett - stug en absurd - en is dan plots weer sprookjesachtig mooi. Het ene hoofdstuk waan je je in een voorgeborchte van W.F. Hermans' sadistische universum, in het andere merk je Vittorini's invloed op zijn volging Italo Calvino. Een gruwelijk wonder van een boek. [Roderick Six in *Knack*]

Jaarabonnement 2013

Elio Vittorini
Mens of niet
(roman uit 1945)

€
50,80

Peter Kropotkin
Memoires van een revolutionair
(1842-1886)

Jaarabonnement 2012

Ernst Toller
Een jeugd in Duitsland
(memoires 1893-1924)

€
46,80

Arthur Koestler
Nacht in de middag
(roman uit 1940)

Jaarabonnement 2011

Franz Josef Degenhardt
Lont
(roman uit 1973)

€
46,80

Albert Helman
De sfinx van Spanje
(beschouwingen van een ooggetuige uit 1937)

Steun de culturele oppositie, neem een abonnement

De Kritische Klassieken hebben inmiddels hun weg naar het publiek gevonden, een klein publiek van literatuurliefhebbers, geschiedenisfanaten, huisfilosofen, crypto-bibliofielen, non-conformisten en gewone linkse rakkers. Dat is niet erg, dat zijn wij ook en dat willen we graag blijven.

We willen alleen iets groter worden. Met een jaarabonnement helpt u ons daarbij. Ieder jaarabonnement draagt bij aan het verschijnen van nieuwe titels in de Kritische Klassieken. Helpt u ons, dan helpen wij de literaire maatschappijkritiek!

→ Ga naar www.kritischeklassieken.nl om een abonnement te nemen!

WWW.KRITISCHERKLASSIEKEN.NL